

2. Trest.

a) Zůstal-li odboj bez výsledku, tresce se žalářem od 6 měsíců do 1 roku, dle okolností a v dobách válečných do 3 roků.

b) Bylo-li vyvoláno nebezpečné jitrění nebo ochota k odporu, budiž původce nebo návodce trestán žalářem od 3 do 5 let, v čas války od 5 do 10 let, a jsou-li tu podmínky § 161 voj. tr. z., budiž dle práva stanného zastřelen.

c) Spočívá-li odbojnickví v hrozivém chování nebo v odepření poslušnosti oproti představeným, stanoví se trest mezi 3 až 5 roky, v čas války mezi 5 a 10 roky, po případě, jsou-li tu podmínky § 162 trest smrti zastřelením.

d) Odboj tresce se dále smrtí zastřelením, bylo-li proti představenému užito zbraně nebo ruka na něho vztažena, ať již byl poraněn čili nic.

III. Zločinu nadržování odbojnickví dopouští se důstojníci, námořní kadeti a poddůstojníci, kteří o odbojnickví zvi a jemu přítrž ihned učiniti se nevynasnaží, neb oznámení o tom neučiní. Trestem jest žalář od 6 měsíců do 1 po příp. 5 roků; přidružil-li se však pachatel sám též ke vzpouře, budiž trestán jako buřič a vůdce (§ 165).

IV. Přechinu odboje dopouští se osoby vojenské tím, že vyzvání k odboji vyslechnou, avšak sami odporu se nesúčastní a také jiné k jednání takovému nevybízí; přechin tento tresce se vězením po příp. tuhým vězením od 1 do 6 měsíců (§ 166 voj. tr. z.).

B) Vzpouřa.

I. Pojem.

Odbojnickví stává se vzpourou, jestliže při srocení nebo shluknutí se zástupu ozbrojeného mužstva v odporu nebo násilí tak daleko se došlo, že k zjednání řádu a poslušnosti zbraně užito býti muselo (§ 167 voj. tr. r.).

II. Trest.

1. Bylo-li uznáno za nutno stanné právo k potlačení vzpoury prohlásiti, budiž každý účastník, který, ačkoli bylo stanným právem pohroženo v odporu neustane, zastřelen (§§ 168 a 169 voj. tr. z.).

2. Trest mimo stanné právo.

a) Vůdce jakož i důstojníci a poddůstojníci ve vzpouřeúčastnění budtež dle práva válečného zastřeleni.

b) Ostatní spoluvinníci budtež potrestáni žalářem od 3 do 5 a dle okolností zvláště za války do 10 let.

c) Navrátilo-li se vzbouřené mužstvo po objevení se moci povolane k jeho odzbrojení opět k poslušnosti, tresce se původce žalářem 5—10 letým, ostatní vinníci 1—3 letým (§ 171 voj. tr. z.).

Odbytné.

I. Při pensí: Stát pečuje s jistými zákonnými obmezeními a za jistých podmínek o své úředníky a sluhy, jež se stali služby neschopnými, jakož i v případě jich úmrtí o jejich vdovy a sirotky. Dle platných zákonných ustanovení rozeznáváme dvě veliké třídy takových dávek a sice jednak stálá periodicky se opakující plnění, jež jsou známa pode jménem »pense«, »výslužné« a jednak dávky, jež se dávají jednou pro vždy, jimiž tudíž oprávnění jsou odbyti a nemohou již žádného jiného nároku z bývalého služebního poměru ke státu odvozovati. K této třídě patří odbytné (Abfindung).

1. Skutečným nebo prozatímním nebo jen ve stavu příkaznosti (Disponibilität) se nalézajícím státním úředníkům a sluhům, kteří nikoli následkem vzdání se služby nebo následkem propuštění ze služby, nýbrž ku vlastní žádosti, nebo z nařízení úřadu ze státní služby vystupují, má se podle trvání doby služební, která jim přičítána býti může, přikázati výslužné nebo odbytné (§ 1 cís. nař. ze dne 9. prosince 1866 č. 157 ř. z.).

2. Avšak úředníci státní a sluhové na odpočinek jdoucí jsou též oprávněni voliti sobě místo výslužného odbytné, kteréž může jim býti povoleno ve výši jich dvouletého posledního včítatelného služného, ač předloží-li hodnověrné vysvědčení o zdraví a vzdají-li se svého místa, kteréž dosud zastávali, jakož i všech nároků dosavadním výkonem služby pro sebe a své příslušné nabytých (§ 3 cit. nař.). Otázku, zda státnímu služebníku, který již dočasně nebo trvale na odpočinek byl dán a jemuž trvalé výslužné bylo uděleno, může odbytné místo povoleného mu výslužného přiřknuto býti, když odvolává se na § 3 cís. nař. ze dne 9. prosince 1866 dodatečně o ně žádá, rozhodlo ministerstvo financí v ten smysl, že proti udělení takového odbytného není překážky, splní-li žadatel všechny podmínky pro ten případ předepsané. Jestliže mezitím na výslužné jiné osoby práv nabyly obstavkou, záznamem nebo exekucí, tedy má se, aby erár před případným ručením chráněn byl za souhlasu žadatelova odbytné složit k soudu dle § 1425 o. o. z. a věřitelé, kteří již na výslužné práv si dobyli, o tom vyrozuměti, aby svoje nároky pro ochranu provésti mohli, ač je-li příznivé vyřízení žádosti za odbytné nepochybným (výn. min. sprav. ze dne 22. dubna 1871 č. 4143).

3. Odbytné dostává se též vdovám, kterým dle platného pensijního normale nepřísluší ani výslužné ani jakási záplata (Provision), pak-li jich manžel před desátým rokem své služby co úředník zemře. Stát poskytuje totiž vdovám, jež ztratily svého živitele, podporu, v podobě odbytného. Již z povahy pojmu odbytného vysvitá, že přijetí jeho má za následek vzdání se veškerých nároků ze služebního poměru manželova vůči státu. Toto odbytné rovná se čtvrtletnímu obnosu služného, jež manžel v činné službě dostával (dv. dek. ze dne 8. dubna 1835 a nejv. rozh. ze dne 14. října 1835 sb. z. s. č. 6).

4. Jiný případ odbytného má místo u vdov pensionovaných, jimž dle zákonných předpisů sice přísluší právo na výslužné, které však opětným provdáním se ztrácí; těmto vdovám přísluší odbytné, záležející ve 3 nebo 1 $\frac{1}{2}$ letém obnosu výslužného. Též jest dovoleno vdově toliko 1 $\frac{1}{2}$ letý obnos výslužného jako odbytné vydati, ve kterémžto případě se však poukáže polovice dosavadního mateřského výslužného pozůstalým sirotkům jako konkrétní výslužné (Concretal-Pension) (dv. dekr. ze dne 24. května 1832 sb. z. pol. sv. 60 č. 56).

5. Také osobě vojenské na odpočinku může býti dáno odbytné ve výši dvouletého obnosu výslužného, když dobrým zdáním vojenského lékaře se prokáže, že dotyčná osoba nejméně ještě dva roky žíti může. (Pensijní normale pro vojsko.) Mimo to mají všechny vojenské osoby, činící nárok na takovéto odbytné, při přijetí jeho reversem vzdáti se všelikého vojenského zaopatření (výslužného, patentálního vysloužileckého platu (Patentalinvalidenlöhnung) atd.); je-li uchazeč ženat, musí manželka revers spolu podepsati (nař. říš. min. války ze dne 29. června 1877 věst. voj. č. 37).

6. Odbytné jest vyplatiti také úředníkům a sluhům při společných ministerstvech zahraničných záležitostí a financí a při společném nejvyšším účetním dvoře, stanou-li se před ukončením 10tého roku služebního služby neschopnými; vdovám však jen tehda, jestliže manželové jich po více než 10tileté včítatelné době služební zemřeli, ač-li následkem dobrovolného vzdání se úřadu nebo následkem propuštění z trestu nepozbyli nároků na výslužné; a konečně i oboustranně osiřelým dítkám, jichž otec před uplynutím 10tého roku činné služby byl zemřel (cís. nař. ze dne 12. listopadu 1870).

7. Podle jednotlivých zemských zákonů upravujících právní poměry stavu učitelského přísluší učitelům, kteří byvše dani na odpočinek ještě neměli 10let včítatelné doby služební, odbytné, ve výši služného za $1\frac{1}{2}$ roku. Vdově po členu stavu učitelského, který v čas smrti své ještě nebyl dokončil 5. včítatelného roku služby, náleží jako odbytné čtvrtina, vdově po učiteli, který v čas úmrtí svého 5 nebo více let ale ještě neúplných 10 let služby dokončil, náleží jako odbytné polovice včítatelného ročního služného manželova. Totéž právo přísluší manželským i se strany matčiny osiřelým dětem 18. rok nedokonavším (zák. ze dne 19. prosince 1875 č. 86 z. z. a zák. ze dne 13. května 1894 č. 36 z. z.).

II. Odbytné při potravní dani.

Vybírání potravní daně a vyměřování její má mnohé obtíže, poněvadž pravidla o kontrole, jichž stát užívá při zjišťování množství věcí dani podlehajících nikdy nemohou býti tak úplnými, aby vyměřování daně dělo se přesně a správně. Aby se jednak tomu odpomohlo a jednak aby se poplatníkům poskytla možnost zbaviti se předepsané kontroly, která při vybírání předepsaného poplatku jest nutná, nemá-li důchodek zůstat bez ochrany, připouští se t. zv. sjednání odbytného. Toto sjednání má místo především při dani z masa a vína (§ 18 nejv. rozh. ze dne 25. května 1829 sb. zák. pol. sv. 57 č. 74). Kde pak odbytné důchodku potravní daně odpovídající sjednati nelze, používá důchodková správa pachtu. Pachtýř jenž nastupuje v práva a povinnosti důchodkové správě a zřízencům její příslušící jest oprávněn s příkázanými jemu poplatníky pro dobu svého pachtu sjednati odbytné (§ 21, 22 cit. nejv. rozh.).

Pro jednotlivé okrsky stanoví se roční paušální odbytné (Abfindungspauschale) a sice jednak na základě sazby daně z masa, jednak dle počtu obyvatelstva, jich způsobu žití, a zvláště pak dle pravděpodobného objemu živnosti řezníků, hostinských, uzenářů a vůbec všech živnostníků k dani z masa povinných, jakož i dle pravděpodobného rozsahu prodeje masa a poraženého dobytka, při čemž hledí se též ku dosavadnímu čistému výnosu. Pro víno, vinný a ovocný mošt vyměřuje se roční paušální odbytné se zřetelem na dosavadní čistý výnos podle počtu a pravděpodobného objemu živností prodavačů v malém a dle pravděpodobného objemu dalšího drobného prodeje těchto nápojů (nař. min. fin. ze dne 13. června 1876 č. 18956). Při dani z kořalky jest připuštěno odbytné na základě dobrovolné úmluvy s vinopalníkem dle pravděpodobné velikosti výroby líhu; toto odbytné připouští se jen při vinopalnách, které nepracují s více než dvěma přístroji pálicími, jež zpracují toliko moučnaté látky (brambory, obilí, luštěniny) vyjímajíc moučku škrobovou, a při kterých přepalovadla dohromady nezaujmají většího prostoru než 4 hektolitry, jestliže vinopalníci jsou zároveň majetníky pozemků a vyrábějí-li kořalku

z ovoce jimi vypěstovaného nebo vinného mláta a vinného droždí z vlastního vinobraní nebo bobulovitých plodů nebo kořenů nebo jiných divokých plodů (§§ 31 a 34 zák. ze dne 20. června 1888 ř. z. ze dne 23. června 1888 č. 95 ř. z.).

III. Odbytným nazýváme konečně též úmluvu, kterouž jeden kontrahent proti poskytnutí majetkového prospěchu nároky druhého kontrahenta uspokojí v ten způsob, že tento nemůže vůči onomu nižádného právního nároku činiti, čímž vzájemné vztahy právní úplně a definitivně spořádány a odbyty jsou.

IV. Právo poplatkové.

Smlouvy o odbytném, týkající se zapravování veřejných dávek pro státní a obecní potřeby, mezi berní správou nebo pachtýřem a poplatníky uzavřené, jsou bezpodmínečně osvobozeny od poplatků (p. s. 1 popl. zák.); sem náleží též všechny smlouvy, které se jak ohledně výše daní, tak způsobu řízení mezi poplatníkem a berní správou činí (výn. min. fin. ze dne 7. listopadu 1850 č. 33074). Všecky jiné smlouvy, jichž předmětem jest odbytné, zejména při soukromoprávních nárocích, jsou podrobeny poplatku podle hodnoty odbytného a podle stupnice II.; jedná-li se o věc nemovitou, zapravuje se poplatek jako při převodu majetkovém.

Oddělení pozemků (řízení vyzývací dle zák. ze dne 6. února 1869 č. 18 ř. z.).

I. Oddělení pozemků se všemi závadami.

Aby mohla býti oddělena nějaká část od statku ve veřejných knihách zapsaného, k tomu jest zapotřebí předchozího vyrozumění a svolení oněch osob, pro něž věcná práva na statku tom jsou zapsána, leč že by pro část oddělenou nová vložka byla zřízena, v níž by všechna práva na statku zapsaná a sice zástavní práva ve formě simultánní hypoteky zanesena byla. Záписы tyto jsou prosty poplatku. O tom, že část statku byla oddělena a pro ni nová vložka zřízena, budtež všichni účastníci vyrozuměni.

II. Oddělení pozemků závad prosté.

Mimo případ zmíněný dopouští se oddělení nějaké části od statku v knihách veřejných zaneseného bez průkazu výslovného svolení knihovnických účastníků jediné na základě provedeného řízení vyzývacího, jež cit. zákonem ze dne 6. února 1869 č. 18 ř. z. jest upraveno. Majitel statku, jenž nějakou část od něho chce oddělit, nechť podá u knihovnického soudu žádost, kterou tento sdělí osobám, pro něž věcná práva na statku jsou zapsána, s vybídnutím, aby případné námitky ve stanovené lhůtě u knihovnického úřadu oznámily, jinak že by se za to mělo, že proti oddělení ničeho nenamítají a práv svých k oddělené části tím okamžikem se vzdávají, kdy odepsání knihovně provedeno bude. Lhůta k ohlášení odporu nesmí obnášeti méně než 30 dní. Žádost za oddělení se ve veřejných knihách při dotyčném statku poznamená. Tato poznámka má ten účinek, že pozdější zápisy věcného práva odloučení tomuto na závalu již býti nemohou. V příslušné žádosti musí býti část pozemku, jež má býti oddělena, zevrubně vyznačena, dle potřeby i plány nebo mapou. Žádost pak má se účastněným doručiti dle týchž zásad, jež platí pro doručování žalob. Lhůta k odporu počíná dnem po doručení vyzvání, běží bez přerušení a prodloužena býti nemůže; den, kdy podání bylo na poště, se neodečítá. Navrácení v předešlý stav pro promeškání této lhůty místa nemá. Vyzvaný